

TURBUCZ DÁVID

EGY ÁLLAMFŐI UTAZÁS KULTIKUS ÉRTELMEZÉSE

Horthy Miklós római és bécsi útja
1936. november végén

A propaganda 1936. november végén az ő „országjárás” és a – kimagaslónak nem is tekinthető – diplomáciai képességei eredményeként értékelte a magyar állam nemzetközi tekintélyének visszaszerzését.

Horthy Miklós vezérkultusza az első világháborús összeomlás következményeire adott reakcióként értékelhető.¹ A Horthyról kialakított, egyoldalú és szelektív vezérkép üzenete szerint ő volt az egyetlen ember, aki képes helyreállítani az elveszített nemzeti nagyságot, orvosolni az elszenvedett nemzeti sérelmeket. Végeredményben ez nem jelentett mást, mint hogy csakis Horthy Miklóssal érhető el Trianon revíziója.² Mindez azonban csak úgy lehetett hihető, ha alaposan, időnként az irracionális szintjéig felnagyították képességeit, tulajdonságait és a neki tulajdonított tettek jelentőségét. Az adott politikai közösség – értelemszerűen – minden válságos helyzetben a fenyegető körülmények leküzdésére törekszik, ez tekinthető az ún. „kollektív vágy” jelenségének, amiben kitüntetett szerepet szán a vezérnek.³ „A vezér iránti igény csak akkor jelenik meg – foglalja össze E. Douffé kutatási eredményeit Ernst Cassirer –, amikor valamilyen kollektív vágy már ellenállhatatlan erejűvé vált, és már minden remény szertefoszlott, hogy e vágyat közösséges hétköznapi eszközökkel kielégítsék. Ezekben az időszakokban az emberek nem egyszerűen hevesen élnek meg a vágyat, hanem meg is személyesítik. Konkrét, kifejező és egyéni alakban áll a szemük előtt. A kollektív vágy ereje a vezérben ölt testet.”⁴ A közösség tagjai tehát irracionális megoldásokhoz nyúlnak, ezekben látnak lehetőséget soraik rendezésére, életük jobbra tételére. Miután a vezér személyesíti meg a vágyakat, így az esetleg elért sikereket, eredményeket is az ő kiválóságának, kimagasló képességeinek tulajdonítják.⁵

Horthy Miklós a propaganda szerint 1919-ben „megmentette” a nemzetet a teljes összeomlástól, rendet teremtett, lehetővé téve mindezzel az ország helyzetének stabilizálását.⁶ A vitathatatlan kvalitású Bethlen István miniszterelnökhöz köthető konszolidáció végrehajtását követően – tényleges szerepét alaposan eltúlozva – a kormányzót a korabeli tömegkommunikációs eszközökön keresztül már „országépítőként” méltatták a kultusz építői, azt állítva, hogy az ő „bölcssége” eredményeként jutott el a magyarság a „magyar feltámadáshoz” vezető út újabb állomásáig. A konszolidáció külpolitikai következményeként Magyarország visszanyerte nemzetközi tekintélyét.⁷ A vezérkép fő üzenete szerint tehát a kormányzó iránymutatásának, vezetésének köszönhetően került egyre közelebb a „szebb jövő” állapotához a magyarság. Ezt sugallták és közvetítették különféle alkalmak során például a napilapok, ünnepi beszédek, történelemtankönyvek, életrajzok, dalok, festmények stb.⁸ A kultuszteremtő technikák az 1930-as évek közepén kiegészültek, ugyanis a magyar tömegtájékoztató attól kezdve a kormányzó külföldi útjait is felhasználhatta az államfő kultuszának ápolására. Addig ugyanis az európai királyi családok az uralkodójával 1921-ben szembe forduló magyar államfőt nem hívták külföldre, de így tettek – elsősorban a fehérterror miatt – a demokratikus államok vezetői is.⁹ Horthy Miklós első hivatalos államfői útja – a nemzetközi légkör megváltozásával – az olasz és az osztrák fővárosba vezetett.¹⁰

Horthy Miklós és felesége az őket kísérő küldöttség társaságában 1936. november 23-án, hétfőn délután, a Keleti pályaudvarról utazott el Rómába.¹¹ Az útról az MTI¹² és az egyes lapok kiküldött munkatársainak tudósításaira támaszkodva a magyar sajtó részletesen beszámolt.¹³ Ezt tették természetesen a filmhíradók is.¹⁴ A rádió helyszíni közvetítést adott Rómából és Bécsből.¹⁵ A magyar küldöttség különvonata másnap érkezett meg az olasz fővárosba, ahol Viktor Emánuel olasz király és Benito Mussolini miniszterelnök fogadta a kormányzói párt.¹⁶ Róma lakosságának éljenzése közeledte díszhínton vonultak be az örök városba.¹⁷ November 25-én a Fasiszta Császárság Fórumán Horthy Miklós megkoszorúzta a Névtelen Katona emlékművét, majd katonai díszszemle és díszbéd következett, illetve a délután folyamán a kormányzó látogatást tett Mussolininál.¹⁸ Az út csúcspontja egyértelműen az olasz flotta 108 egységének díszszemléje és hadgyakorlata volt a Nápolyi-öbölben, november 26-án, amit 18 évvel tengerész pályafutása befejezte után Horthy Miklós, az „otrantói hős”, a „tengerek hőse” – ahogyan az akkori tudósítások gyakran nevezték – a Zara csatahajó fedélzetéről nézett végig.¹⁹ A *Függetlenség* szerint „[e]z a flottagyakorlat nemcsak hatalmas nagyságában egyedülálló, hanem káprázatos szépségével is felejthetetlen élményként hatott”.²⁰ A magyar államfő másnap találkozott XI. Pius pápával.²¹ A kormányzói pár 29-én indult vissza Magyarországra. A hazaút során Miklós osztrák szövetségi elnök meghívására megálltak Bécsben, ahol két napot töltöttek el. Horthy Miklóst fogadta az osztrák államfő és Schuschnigg kancellár, a kormányzó megkoszorúzta Ferenc József koporsóját a kapucinusok templomában. A Tiszti kaszinóban találkozott volt tengerészekkel. A schönbrunni kastélyban november 29-én este fényes fogadást rendeztek a tiszteletére. A másnapra tervezett katonai díszszemle – hóvihár miatt – elmaradt. Az éjszakai elutazás előtt a kormányzói pár részt vett még az Operaház díszelőadásán.²²

A részletes tudósítások, a közölt fényképek, a megjelent vezércikkek és a filmhíradók a kormányzó nemzetközi elfogadottságát és az európai államfőkhöz mért egyenjogúságát voltak hivatottak sugallni.²³ Eszerint a magyar államfőt „káprázatos pompával és ujjongó lelkesedéssel” fogadták Rómában.²⁴ November 22. és december 2. között a „királyi pompa”, a „királyokat megillető”, „káprázatos”, „fejedelmi”, „fejedhetetlen”, „szédítő” fogadtatás, a „fejedelmi” és „pazar külsőségek”, a „páratlan fény”, a „monumentális katonai és polgári dísz”, illetőleg a „diadalmenet” szóössze-

tételek, minősítések meglehetősen gyakran voltak olvashatók a magyar sajtóban.²⁵ Elsősorban a római látogatás kapcsán, miután egyrészt az hosszabb ideig tartott, másrészt a revíziós külpolitika terén jelentősebbnek tekinthető az olasz kapcsolat. Ugyan a fogadtatás fenti értékelése is tartalmazott túlzásokat, de még közelebb állt a realitásokhoz, mint a továbbiak.²⁶ Mindez ugyanis – a propagandisztikus kijelentések szerint – a magyar kormányzó „világszerte tisztelt és becsült személyének” szólt.²⁷ „Nem tudunk elképzelni olyan hatalmas világbirodalmat, amelynek a fejét nagyobb ünnepélyességgel, több tisztelettel és bensőségebb szeretettel fogadtak volna. A kormányzónak része volt egy nagy nemzet teljes, feltétlen hódolatában.”²⁸ Hasonlóképpen fogalmazott a *Nemzeti Újság* is: „Ha hatalmas világbirodalom feje, császári koronák viselője, nagy és gazdag államszövetségek elnöke látogatott volna el Rómába, azt sem fogadhatták volna fényesebb pompával, tündöklőbb díszel [...]”²⁹ „Magyarország kormányzójának [...] annyi megtiszteltetésben volt része, amennyit egy nagy nemzet uralkodónak csak nyújthat” – idézhető még az *Újság*.³⁰ Mindebből logikusan következett, legalábbis a propaganda szintjén, hogy Magyarország többé már „nem magányos sziget az ellenséges tenger közepén, hanem egy hatalmas rendszer döntő fontosságú alkatrésze”.³¹ Mindez pedig Horthy Miklós „bölcs” vezetésének, „országlásának” köszönhető: ráadásul a nemzetközi elfogadottságunk megerősítését az addigi eredmények betetőzéseként értékelte a magyar sajtó. A magyar nemzet a „nemzetmentés” és az „országépítés” után tehát egy újabb lépést tett a „szebb jövő”, a vágyott állapot felé.³²

E cikkek természetesen nem feledkeztek el a Horthy-kép – a táblázatban összefoglalt – azon rétegeiről és elemeiről sem, amelyeket már 1919 óta alkalmazott a propaganda. Ezekre hivatkozva ugyanis felidézhetők az azóta eltelt időszakot, az odáig elvezető utat, illetve értelemszerűen „igazolhatták” a kormányzó „történelmi” érdemeit, ahogyan személyének kiválóságát is.³³ Elsősorban a vezér és a nemzet között kialakult, szétszakíthatatlannak beállított köteléket hangsúlyozták, ami érthető is, miután a kormányzó a magyar nemzet képviselőjeként utazott el Rómába és Bécsbe.³⁴ Így utaltak arra, hogy a kormányzónévadás 1920-ban a nemzet egyöntetű akarátának megvalósítását jelentette, mert a magyarság már akkor hitt benne.³⁵ A valóság azonban ettől távol állt, miután Horthy megválasztása kapcsán nem beszélhetünk nemzeti egységről.³⁶ Emellett Horthy Miklóst a nemzet atyjaként mutatták be. A nemzet közösségét egy olyan családnak tekintették, amely ugyan a családfő tekintélyére épül, amelyben az atya akarata érvényesül, miközben – alaposan idealizálva a magyarországi politikai és társadalmi viszonyokat – ő a családtagok számára biztonságot ad, kiszámítható életkörülményeket garantál, gondoskodik róluk, sosem feledkezve el azokról az emberekről, akikért felelősséggel tartozik.³⁷ Nem maradt el annak kifejezése sem, hogy Horthy Miklós a magyarság szimbóluma, megtestesítője: ő „az igazi magyar lélek tökéletes inkarnációja” – írta a *Budapesti Hírlap*.³⁸ A *Függetlenség* szerint a magasan a napi politikai csatározások felett álló kormányzó „eleven megtestesülése az egész magyarságnak. Mintha Isten különös kegyelme öbenné öltöztette volna testté ennek a fajtának minden erényét, minden kiválóságát.”³⁹ Az eddigi eredményei és természetesen a sikeres november végi út elismeréseképpen „az ország egész népe” a kormányzói pártra tekint, előttük „hódol”, sőt „hódolatunk most érkezett el a tetőfokhoz”.⁴⁰ Horthy Miklós első hivatalos külföldi útja „őszinte meghatottságba fogta össze, minden társadalmi és pártkülönbségeken át, a nagy magyar család összes tagjait”.⁴¹ Emiatt benne „minden magyar ember hisz és bízik”.⁴² Az 1919–1944 közötti Horthy-kép meghatározó eleme szerint a kormányzó a nemzet hajójának kormányosa, aki a természeti erőkkal (örvények, sziklák, viharok) dacolva erős kézzel vezeti a magyarságot a „szebb jövő”, a revízió felé. Eszerint „egy nemzet együttérzése és ragaszkodása veszi körül e pillanatban a kormányzót, ezt a hallgatag

parancsnokot, aki tizennyolc éven át figyelő pillantással és erős kézzel a tengernél is nyugtalanabb és kiszámíthatatlanabb elem, az idő áradásában hányódó Magyarország parancsnoki hídján”.⁴³ Érthető okokból a nápolyi hadgyakorlat is lehetőséget adott ennek kifejezésére: „Úgy érezzük, hogy amikor a sötét tizennyolc esztendő számkivetettje, a tengerekről messze űzött tengerész újra ott áll a parancsnoki hídon és szeme a végtelenségbe néz, ott állunk mögötte mindnyájan, magyarok és a mi szemünk is új horizontokat lát: szabad, éltető, boldog jövőt.”⁴⁴

Az olasz és az osztrák lapok méltatásait előszeretettel idézte vagy foglalta össze a magyar sajtó (Táblázat).⁴⁵ Jól látható, hogy a magyar lapok a saját hasábjaikon „átengedték” a kormányzó méltatását az olasz és az osztrák sajtónak, amivel hatásosan sugallhatták a Horthy-kultusz akkori fő üzenetét, ami szerint a magyar állam fejét nemcsak Magyarországon tisztelik. A magyarságnak így minden reménye megvan Trianon revíziójára. Emiatt tipikusnak tekinthető az alábbi összegzés: ez az út „azt hirdeti ma az európai nemzeteknek, hogy az a kis nép, amelyet megaláztak, méltó Róma barátságára, a magyarság, amelyet összetörtek és kitagadtak, méltó minden néppel való egyenjogúságra, a kis Magyarország méltó az igazságra”.⁴⁶ A revíziós külpolitika tehát jó úton halad – olvashatjuk ezt különféle képpen kifejezve a magyar sajtóban. A magyar állam azonban nem rendelkezett elegendő saját erővel a területi revízió elérésére.⁴⁷ Nem véletlenül hangoztatták tehát a tudósítások az olasz állam szövetségének fontosságát. E megállapítás mellett azonban töméntelen mennyiségben voltak olvashatók olyanok, amelyek meglehetősen távol álltak a realitásoktól. E tanulmány e túlzások egyikét, Horthy államfői tevékenységének megítélését kívánta bemutatni. A propaganda 1936. november végén az ő „országglása” és a – kimagaslónak nem is tekinthető – diplomáciai képességei eredményeként értékelte a magyar állam nemzetközi tekintélyének visszaszerzését. Ezt tette 1938 után is, amikor „országgyarapítóként” méltatta a kormányzót, miközben az 1938 és 1941 közötti revíziós sikerek nem ennek, hanem az európai hatalmi átrendeződésnek, a tengelyhatalmak megerősödésének voltak köszönhetőek.⁴⁸

■ JEGYZETEK

1. Ernst Cassirer: *A modern politikai mítoszok technikája*. In: Zentai Violetta (szerk.): *Politikai antropológia*. Osiris Kiadó – Láthatatlan Kollégium, Bp., 1997. (Szemeszter) 37.
2. Az irredenta és a Horthy-kultusz emiatt össze is kapcsolódott. Az irredenta kultuszhoz lásd Zeidler Miklós: *A revíziós gondolat*. Kalligram, Pozsony, 2009.
3. Cassirer: i. m. 39. Ennek elméleti háttéréhez lásd még Romsics Gergely: *Mítosz, kultusz, társadalom*. Mozgó Világ 2007. 7. sz. (XXX. 58–60; Anna von der Goltz: *Hindenburg. Power, Myth, and the Rise of the Nazis*. Oxford University Press, Oxford, 2009. 6.
4. Cassirer: i. m. 39.
5. E. A. Rees: *Leader Cults: Varieties, Preconditions and Functions*. In: Balázs Apór, Jan. C. Behrends, Polly Jones and E. A. Rees (eds.): *The Leader Cult in Communist Dictatorships. Stalin and the Eastern Bloc*. Palgrave Macmillan, London, 2004. 14.
6. A „nemzetmentő” fővezér képéhez lásd Turbucz Dávid: *A Horthy-kultusz kezdetei*. In: *Múltunk*, 2009. 4. sz. (LIV) 156–199.
7. Ehhez lásd Turbucz Dávid: *Az „országépítő” kormányzó képének megjelenése az 1920-as évek második felében*. Kommentár 2011.3. sz. 32–44.
8. A kultuszépítés technikáit összefoglalja Dömötörfi Tibor: *A Horthy-kultusz elemei*. *História* 1990.5–6. sz. (XII. 23–26.
9. Romsics Ignác: *Horthy-képeink*. *Mozgó Világ* 2007. 10. sz. (33.) 14.
10. Budapesti Hírlap 1936. nov. 22. 1; Pesti Hírlap 1936. nov. 24. 1.
11. Budapesti Hírlap 1936. nov. 24. 1; Pesti Hírlap 1936. nov. 24. 2–3.
12. Magyar Országos Levéltár K. 428. MTI „könyvomas” Hírek, a) sorozat. Napi tudósítások (a továbbiakban MOL K. 428. Napi tudósítások): 1936. november 23. és december 4. között számos tudósítás született. Elérhető az interneten: <http://mol.arcanum.hu/mti/opt/a100929.htm?v=pdf&a=start> (letöltési idő: 2012. augusztus 9.)
13. A napilapok közül átnéztem a kormányhoz közel álló Függetlenség, a római katolikus klérus szócsövének tekinthető Nemzeti Újság és Új Nemzedék, a konzervatív beállítottságú Budapesti Hírlap és 8 Órai Újság, a liberális különféle árnyalatait képviselő Pesti Hírlap, Pesti Napló, Újság, Esti Kurír és Az Est, illetve a szociáldemokrata Népszava – november 22. és december 2. között megjelent – cikkeit. A Népszava tömören, röviden tájékoztatta olvasóit, a többi lap bő terjedelemben, több oldalon keresztül.

14. A filmhíradó-felvételek megnézhetőek az interneten: <http://filmhiradok.nava.hu/index.php> (letöltési idő: 2012. augusztus 9.)
15. Budapesti Hírlap 1936. nov. 24. 2, nov. 29. 3; 8 Órai Újság 1936. dec. 3. 7.
16. Budapesti Hírlap 1936. nov. 25. 2–3.
17. Függetlenség 1936. nov. 25. 2; Horthy Miklós olaszországi útja: A kormányzói pár fogadtatása Rómában. <http://filmhiradok.nava.hu/watch.php?id=2094> (letöltési idő: 2012. augusztus 9.)
18. Horthy Miklós olaszországi útja: A hadsereg tisztelgése III. Viktor Emánuel és Horthy Miklós kormányzó előtt: <http://filmhiradok.nava.hu/watch.php?id=2095> (letöltési idő: 2012. augusztus 9.); Budapesti Hírlap 1936. nov. 26. 2–4; Függetlenség 1936. nov. 26. 2–3.
19. Budapesti Hírlap 1936. nov. 27. 1–3; Új Nemzedék 1936. nov. 26. 1; Pesti Hírlap 1936. nov. 27. 1–4; Népszava 1936. nov. 27. 3; Függetlenség 1936. nov. 27. 1–3; 8 Órai Újság 1936. nov. 27. 1–5; Horthy Miklós olaszországi útja: Az olasz haditengerészet flottabemutatója a Nápolyi-öbölben: <http://filmhiradok.nava.hu/watch.php?id=2096> (letöltési idő: 2012. augusztus 9.). A Budapesti Hírlap hivatkozott cikke szinte teljes egészében megegyezik az MTI tudósításával: MOL K. 428. Napi tudósítások, 1936. nov. 27. 6–7, 9, 13, 15–17, 19.
20. Függetlenség 1936. nov. 27. 1.
21. Budapesti Hírlap 1936. nov. 28. 2.
22. Uo. 1936. dec. 1. 2–4; Pesti Hírlap 1936. dec. 1. 2–5. Az utazásokról az emlékirataiban is beszámolt: Horthy Miklós: *Emlékirataim*. Európa Könyvkiadó, Bp., 2011. (*Emlékezések*) 197–204.
23. Romsics L.: i. m. 15.
24. 8 Órai Újság 1936. nov. 26. 1.
25. Lásd például 8 Órai Újság 1936. nov. 27. 4; Az Est 1936. nov. 22. 3, nov. 24. 5, nov. 27. 1; Budapesti Hírlap 1936. nov. 22. 1, nov. 25. 1, dec. 2. 1; Esti Kurír 1936. nov. 25. 1; Függetlenség 1936. nov. 22. 1, nov. 25. 1, nov. 28. 1; Pesti Hírlap 1936. nov. 22. 3, nov. 25. 5, nov. 28. 1.
26. Darányi Kálmán miniszterelnök természetesen nem értékelte le az – általa eredményesnek nevezett – út jelentőségét, azonban december 1-jén a rádióban kijelentette, hogy egy államfői látogatás „a mai világban nem az az esemény, amely az érdekelt államok és nemzetek sorsában politikai fordulópontot, avagy azonnal hatályba lépő gazdasági egyezményeket hozna magával”. Ez inkább a korábban megalapozott kapcsolatok megerősítését szolgálja. Ez a hangvétel jól láthatóan elmaradt a propagandisztikus értékelésektől, miközben mégsem volt mentes a politikai nyilatkozatokra mindig is jellemző egyoldalúságoctól. Budapesti Hírlap 1936. dec. 2. 1.
27. 8 Órai Újság 1936. nov. 26. 1.
28. Uo. 1936. nov. 26. 1.
29. Nemzeti Újság 1936. nov. 26. 1.
30. Újság 1936. nov. 25. 1.
31. 8 Órai Újság 1936. nov. 26. 1.
32. Függetlenség 1936. dec. 1. 1.
33. Erre említhető példaként: „Horthy Miklós kormányzó tizennyolc esztendőn keresztül hősi kötelességteljesítéssel, áldozatos lélekkel végezte országepítő munkáját azon a helyen, ahová a nemzet javára a Gondviselés kiszemelte az új magyar honfoglalás történelmi elhivatottságú egy igaz Vezérét.” 8 Órai Újság 1936. nov. 27. 4.
34. Pesti Napló 1936. nov. 27. 1; Új Nemzedék 1936. dec. 2. 1.
35. Pesti Hírlap 1936. nov. 22. 1; Pesti Napló 1936. nov. 24. 1.
36. Thomas Sakmyster: *Admirális fehér lovon. Horthy Miklós, 1918–1944*. Helikon Kiadó, Bp., 2001. 54–58.
37. Pesti Hírlap 1936. nov. 27. 1; Új Nemzedék 1936. dec. 2. 1; Esti Kurír 1936. dec. 2. 1.
38. Budapesti Hírlap 1936. nov. 25. 1.
39. Függetlenség 1936. nov. 22. 1.
40. Budapesti Hírlap 1936. dec. 2. 1.
41. Esti Kurír 1936. dec. 2. 1; Lásd még Függetlenség 1936. dec. 1. 1.
42. Pesti Hírlap 1936. nov. 29. 1.
43. Újság 1936. nov. 27. 1.
44. Új Nemzedék 1936. nov. 28. 1.
45. Lásd például Budapesti Hírlap 1936. nov. 24. 2, nov. 25. 4, nov. 27. 2, nov. 29. 1–3; Függetlenség 1936. nov. 24. 2, nov. 25. 1–3, nov. 27. 1; Pesti Hírlap 1936. nov. 25. 4, nov. 26. 5.
46. Függetlenség 1936. nov. 26. 1.
47. Pritz Pál: *20. századi magyar külpolitika*. In: *Uő: Az objektivitás mítosza? Hazánk és a nagyvilág. 20. századi metszetek*. Magyar Történelmi Társulat, Bp., 2011. 38–40.
48. Zeidler: i. m. 182–183, 268.

Táblázat

A vezérkép fontosabb elemeinek előfordulása három eltérő politikai orientációjú magyar napilapban. Az „a” oszlopok a megnevezett hazai napilap saját cikkeire vonatkoznak. A táblázatban a „b” oszlopokban szereplő értékek azt jelzik, hogy a vezérkép adott eleme hányszor fordult elő a szemlézett olasz és osztrák lapok cikkeiben. Az üres cellák nulla értéket jelentenek

	Függetlenség		Budapesti Hírlap		Pesti Hírlap		Összesen	
	a	b	a	b	a	b	a	b
<i>1. A vezérkép alaprétege</i>								
a Novara hőse	1	2	2	4	3	3	6	9
<i>2. Horthy Miklós jelöli ki a magyarság számára egyedül járható utat</i>								
Horthy a nemzet vezére	2	5	1	7	2	7	5	19
a nemzet hajójának erős kezű kormányosa					1		1	
<i>3. Horthy és a magyar nemzet viszonya</i>								
a nemzet egésze ünnepli a kormányzót	7		6		8	2	21	2
a legelső magyar ember	1							
a politikán felül álló „szilárd”, „fix” pont		1		1	1	2	2	4
megtestesíti a magyar nemzetet	5	5	1	4		4	6	14
a nemzet atyja (Horthy apánk)					1		1	
a nemzet egésze követi Horthy Miklóst					2		2	
a nemzet akaratából lett kormányzó					1		1	
<i>4. A kultusz időfogalma</i>								
a szimbolikus kezdet motívuma		2		6		1		9
Horthy a magyar jövő letéteményese		6		4		5		15
<i>5. Isteni legitimáció</i>								
a „magyarok Istenének” küldötte				1		1		2
<i>6. Horthy történelmi tettei</i>								
a nemzet „megmentése” („nemzetmentő”)	2	4		3		3	2	10
az ország „újjaépítése” (országépítő”)	2	2		1		1	2	4
az ország nemzetközi tekintélyének „visszaszerzése”	2	4	3	3	3	4	8	11
<i>7. A gyakori jelzős szókapcsolatok</i>								
„bölcs” (vezér, kormányzó, vezetés)	2	1					2	1
„erős” (kéz, akarat)	1	1		4			1	5
„hős” (tengerész)		1	2		2	3	4	3
„legendás” (tengerész)	1	1					1	1